

Uchwała z dnia 7 czerwca 2011 r.

II UZP 3/11

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 czerwca 2011 r. sprawy z wniosku Marii H. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o prawo do emerytury, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem zawartym w protokole Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 2011 r. [...]

„Czy zasiłek chorobowy należny osobie mającej stałe miejsce zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wypłacany z tytułu zatrudniania wykonywanego w kraju miejsca zamieszkania tej osoby, ma wpływ na datę powstania prawa do emerytury należnej z polskiego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem czy uregulowania wynikające z art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. 2009, nr 153 poz. 1227 ze zm.) mają zastosowanie także do takiej osoby?”

p o d j ą ł uchwałę:

Osoba mająca stałe miejsce zamieszkania za granicą, pobierająca zasiłek chorobowy z tytułu zatrudnienia wykonywanego w kraju miejsca zamieszkania, nabywa prawo do emerytury w Polsce z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku (art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

U z a s a d n i e n i e

Przytoczone w sentencji uchwały zagadnienie prawne powstało na tle następującego stanu faktycznego. Wnioskodawczyni Maria H., obywatelka Szwecji za-

mieszkała w Szwecji, urodzona 15 stycznia 1947 r., w dniu 20 czerwca 2007 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych-Oddziale w W. wniosek o emeryturę. Udokumentowała 25 lat okresów składkowych, na które złożyło się zatrudnienie w Zakładzie Mechaniki Precyzyjnej „I.” w K., w okresie od dnia 2 listopada 1966 r. do dnia 31 marca 1972 r., w Wojskowej Administracji Koszar [...] Wydział Administracyjno - Gospodarczy [...] w W. w okresie od dnia 1 kwietnia 1972 r. do dnia 30 czerwca 1972 r. i w Powszechnej Kasie Oszczędności Bank Państwowy [...] w W. w okresie od dnia 1 lipca 1972 r. do dnia 31 stycznia 1992 r. Decyzją z dnia 21 sierpnia 2007 r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni od dnia 1 czerwca 2007 r. emeryturę na podstawie art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i podjął wypłatę świadczenia. W styczniu 2009 r. organ rentowy otrzymał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych informację, że wnioskodawczyni w dacie złożenia wniosku o emeryturę pozostawała w zatrudnieniu w miejscu swego zamieszkania w Szwecji, ten stosunek pracy trwa nadal, a wnioskodawczyni w okresie od dnia 19 stycznia 2007 r. do dnia 30 listopada 2008 r. pozostawała nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim i pobierała zasiłek chorobowy. Wobec powyższego organ rentowy w dniu 29 stycznia 2009 r. wydał decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury od dnia 1 lutego 2009 r. Kolejną decyzją z dnia 3 lipca 2009 r. zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń emerytalnych w okresie od 1 czerwca 2007 r. do 31 stycznia 2009 r. w kwocie 21.858,57 zł wraz z odsetkami w kwocie 3.351,01 zł. Decyzją z dnia 18 sierpnia 2009 r. (będącą przedmiotem odwołania) organ rentowy, po ponownym rozpatrzeniu wniosku o emeryturę z dnia 20 czerwca 2007 r., odmówił przyznania emerytury z uwagi na pozostawanie wnioskodawczyni w stosunku pracy oraz pobieranie w Szwecji świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, o których to faktach nie poinformowała ona organu rentowego w swoim wniosku. Organ rentowy powołał się na art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na skutek odwołania wnioskodawczyni Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 13 października 2010 r. zmienił zaskarżoną decyzję i uznał, że przyznane jej decyzją z dnia 21 sierpnia 2007 r. prawo do emerytury podlegało zawieszeniu od dnia 1 czerwca 2007 r. do dnia 8 stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy uznał za niebudzące wątpliwości, że w dacie złożenia wniosku o emeryturę wnioskodawczyni spełniała

wszystkie warunki do nabycia tego świadczenia na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem osiągnęła wiek emerytalny (60 lat) i udowodniła ponad 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Bezsporne jest, że w tej dacie, tj. 20 czerwca 2007 r. i nadal, pozostawała w stosunku pracy i w związku z tym jej prawo do emerytury podlegało zawieszeniu na podstawie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W dacie wydania zaskarżonej decyzji przepis ten już nie obowiązywał, został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r. przez art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz. 1507 ze zm.). Z tych przyczyn Sąd Okręgowy stwierdził, że zachodzą podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji i uznania, że nabyte przez wnioskodawczynię prawo do emerytury podlegało zawieszeniu w okresie od dnia 1 czerwca 2007 r. do dnia 8 stycznia 2009 r.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, wskazując na naruszenia prawa materialnego wobec niezastosowania do stanu faktycznego sprawy art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia (wnioskodawczyni pobierała zasiłek chorobowy w dacie złożenia wniosku o emeryturę i nieprzerwanie do dnia 30 listopada 2008 r.). Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie, że wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2008 r., które podlegało zawieszeniu do dnia 8 stycznia 2009 r., ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając apelację organu rentowego Sąd Apelacyjny w Warszawie powziął wątpliwości co do wykładni art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które sformułował jako zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu. W ocenie Sądu rozstrzygnięcie tego zagadnienia jest w sprawie kluczowe z uwagi na podniesiony w apelacji zarzut nierozwa-

żenia przez Sąd Okręgowy tej okoliczności (podniesionej także w uzasadnieniu za-
skarżonej decyzji). Wnioskodawczyni objęta jest zabezpieczeniem społecznym i w
Polsce i w Szwecji, stąd sprawa winna być oceniona także na podstawie rozporzą-
dzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004
r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.
2004.166.1. ze zm.). W art. 18a preambuły zawarta została ogólna dyrektywa, okre-
ślająca jako zasadę, stosowanie ustawodawstwa jednego państwa członkowskiego.
Nie powinno to jednak oznaczać, że przyznanie świadczenia przez jedno państwo
członkowskie powoduje, że ustawodawstwo tego państwa, staje się jedynym mają-
cym zastosowanie do tej osoby. Według art. 4 rozporządzenia, o ile nie stanowi ono
inaczej, osoby, do których znajduje ono zastosowanie korzystają z tych samych
świadczeń i podlegają tym samym obowiązkom co jego obywatele (zasada równego
traktowania). Rozporządzenie stanowi, że wszystkie instytucje właściwe określają
uprawnienia do świadczeń na podstawie ustawodawstwa tego państwa członkow-
skiego, któremu podlegał zainteresowany, w czasie złożenia wniosku o świadczenie,
o ile w sposób wyraźny nie ubiega się on o odroczenie przyznania świadczeń z tytułu
starości na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej państw członkowskich.
Zgodnie z art. 52 rozporządzenia właściwa instytucja ustala wysokość świadczeń,
jakie byłyby należne tylko wówczas, gdy warunki określające uprawnienia do świad-
czeń zostały spełnione wyłącznie na podstawie prawa krajowego (świadczenie nie-
zależne). Z kolei art. 53 rozporządzenia regulujący zasady przeciwdziałania kumula-
cji świadczeń, stanowi, że instytucja właściwa bierze pod uwagę świadczenie lub do-
chody uzyskane w innym państwie członkowskim tylko wtedy, gdy stosowane przez
nią przepisy przewidują uwzględnienie świadczeń lub dochodów uzyskanych za gra-
nicą (ust. 3a); jeżeli jedno państwo członkowskie stosuje zasady przeciwdziałania
kumulacji, należne świadczenie może być obniżone wyłącznie o kwotę takich świad-
czeń lub takiego dochodu.

Jak zauważa Sąd Apelacyjny, niewątpliwie prawo wnioskodawczyni do eme-
rytury jest świadczeniem niezależnym w rozumieniu art. 52 ust. 1a rozporządzenia.
Pozostaje do rozważenia czy art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Fun-
duszu Ubezpieczeń Społecznych ma wprost zastosowanie do ustalenia daty powsta-
nia prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni, skoro niewątpliwym ce-
lem tego przepisu jest uniemożliwienie pobierania dwóch konkurencyjnych lub wyłą-
czających się świadczeń z polskiego ubezpieczenia społecznego, a wnioskodawczy-

ni pobierała zasiłek chorobowy ze szwedzkiego systemu ubezpieczeniowego. Na potwierdzenie powyższego stanowiska Sąd przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 31 marca 2000 r., II UKN 458/99 (OSNAPiUS 2001 nr 18, poz. 565), według którego „nie jest dopuszczalne równoczesne pobieranie dwóch konkurencyjnych lub wyłączających się świadczeń z ubezpieczenia społecznego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej”. W ocenie Sądu pozostaje do rozstrzygnięcia, czy przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. to przepisy szczególne pozwalające na branie pod uwagę świadczeń uzyskiwanych w innym Państwie Członkowskim wyłącznie przy określaniu wysokości świadczenia niezależnego i jedynie przy spełnieniu warunków w tym rozporządzeniu ustanowionych, a w kontekście tego pytania Sąd zauważył, że wskazane rozporządzenie wyraźnie oddziela spełnienie warunków uprawniających do świadczeń od ustalenia jego wysokości (art. 52). Natomiast art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy warunków nabycia prawa (uprawnienia) do świadczenia. W ocenie Sądu drugiej instancji wykładnia gramatyczna i celowościowa tego przepisu wskazuje na niedopuszczalność równoczesnego pobierania dwóch zbiegających się świadczeń wypłacanych przez polskie instytucje. Przepis ten nie ma zastosowania do emerytur ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a więc do emerytur ubezpieczonych, którzy bądź otrzymali możliwość (o ile urodzili się przed dniem 1 stycznia 1969 r.), bądź zostali zobowiązani (o ile urodzili się po 31 grudnia 1969 r.) do przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego i gromadzenia środków na świadczenia emerytalne na indywidualnym koncie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rekapitulując ustalony w sprawie stan faktyczny, wstępnie trzeba przypomnieć, że - po pierwsze - ustalono prawo wnioskodawczyni do emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej od dnia 1 czerwca 2007 r. - po drugie - wydano decyzję o jej wstrzymaniu od dnia 1 lutego 2009 r. oraz - po trzecie - zobowiązano wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Ani decyzja o wstrzymaniu prawa do emerytury, ani decyzja zobowiązująca do zwrotu nienależnych świadczeń nie zostały zaskarżone. Z akt rentowych wynika, że w dniu 9 marca 2009 r. wnioskodawczyni zwróciła się o wypłacanie emerytury od stycznia 2009 r. W odpowiedzi została poinformowana, że wznowienie wypłaty świadczenia nastąpi po nade-

slaniu przez instytucję szwedzką stosownych wyjaśnień, a do tego czasu wypłata zostaje zawieszona. Następnie organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 18 sierpnia 2009 r. uchylił decyzję z dnia 21 sierpnia 2007 r. i odmówił prawa do emerytury od dnia 1 czerwca 2007 r. ponieważ po dniu 20 czerwca 2007 r. wnioskodawczyni pozostawała nadal (nieprzerwanie) w stosunku pracy, a ponadto pobierała w tym czasie w Szwecji świadczenia pieniężne z ubezpieczenia chorobowego, a o powyższym fakcie nie poinformowała ZUS. Kontrola zaskarżonej decyzji powinna uwzględniać zarówno regulacje prawa krajowego, jak i prawa unijnego, przy czym trzeba zauważyć, że doszło do zmiany obowiązującego prawa poprzez uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z dniem 9 stycznia 2009 r. na mocy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych oraz zmiany przepisów dotyczących wspólnotowej koordynacji (z dniem 1 maja 2010 r. rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE.L 71.149.2 ze zm.) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE.L, 72.74.1 ze zm.) zostały zastąpione rozporządzeniami Parlamentu Europejskiego i Rady (WE): nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz nr 987/2009 dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE.L 09. 284.1 ze zm.).

Kontrola decyzji z dnia 18 sierpnia 2009 r. w zakresie w jakim uchyliła i zmieniła decyzję z dnia 21 sierpnia 2007 r. powinna uwzględniać stan prawny na tę ostatnią datę - por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 (OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601), wyrok z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99 (OSNAPiUS 2002 nr 5, poz. 121) oraz postanowienie z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09 (LEX nr 583831).

Rozstrzygając przedstawione zagadnienie prawne, należy określić, jakie znaczenie dla ustalenia prawa do emerytury i jego realizacji ma złożenie wniosku o emeryturę przy jednoczesnym pobieraniu zasiłku chorobowego w Szwecji, zaprzestanie

pobierania zasiłku w Szwecji i nabycie w tym kraju od 1 czerwca 2008 r. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (ta kwestia została przy przedstawianiu stanu faktycznego przez Sąd Apelacyjny pominięta), uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej oraz zmiana przepisów wspólnotowej koordynacji z dniem 1 maja 2010 r.

Z okoliczności faktycznych wynika, że wnioskodawczyni zamieszkuje w Szwecji, tam pozostawała w stosunku pracy i pobierała zasiłek chorobowy, a następnie rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Ponieważ posiada również polski okres ubezpieczenia niewątpliwie pojawił się kontekst europejski, do którego należy stosować przepisy wspólnotowej koordynacji. Wstępnie warto zauważyć, że wnioskodawczyni powinna była zwrócić się do instytucji kontaktowej miejsca zamieszkania o ustalenie prawa do emerytury, na co wskazują wprost przepisy rozporządzenia wykonawczego. Zgodnie z art. 36 ust. 1 rozporządzenia 574/72 (aktualnie art. 45 lit. b ust. 4 rozporządzenia 987/2009), aby skorzystać ze świadczeń na podstawie art. 40-51 rozporządzenia, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 35 rozporządzenia wykonawczego, uprawniony winien złożyć wniosek do instytucji miejsca zamieszkania, zgodnie z warunkami przewidzianymi przez ustawodawstwo stosowane przez tę instytucję. Wówczas, zgodnie z art. 36 ust. 4 rozporządzenia 574/72 (aktualnie art. 47 lit. c. ust. 4 i 5 rozporządzenia 987/2009) wniosek o przyznanie świadczeń wniesiony do instytucji Państwa Członkowskiego powoduje automatycznie jednoczesne ustalenie wysokości świadczeń na podstawie ustawodawstwa wszystkich Państw Członkowskich, których warunki spełnia osoba ubiegająca się o świadczenie, chyba że zgodnie z art. 44 ust. 2 zwróci się ona o odroczenie ustalenia wysokości emerytur, które zostałyby nabyte zgodnie z ustawodawstwem jednego lub kilku Państw Członkowskich. Ponieważ w chwili składania wniosku o emeryturę wnioskodawczyni pobierała zasiłek chorobowy w Szwecji, zastosowanie mógłby znaleźć art. 44 ust. 2 i art. 49 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 (aktualnie art. 51 rozporządzenia 883/2004). Wnioskodawczyni powinna zatem określić, czy w Szwecji domaga się odroczenia przyznania świadczeń z tytułu starości. Z punktu widzenia sformułowanego pytania, kluczową kwestią jest odpowiedź na pytanie, jak należy traktować zagraniczny okres pobierania zasiłku chorobowego w świetle art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej, który stanowi, że jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy

lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia. Innymi słowy, chodzi o to, czy zagraniczny okres pobierania zasiłku chorobowego należy traktować w podobny sposób, jak polski okres jego pobierania. Pozostaje poza sporem, że w kontekście przepisów powołanych wyżej rozporządzeń w wyłącznej gestii państw członkowskich pozostaje kształtowanie materialnoprawnych przesłanek nabywania prawa do świadczeń, przy czym przy wykonywaniu tego uprawnienia państwa członkowskie muszą postępować z poszanowaniem zasady niedyskryminowania obywateli innych państw (por. wyrok z dnia 4 października 1991 r., C-228/88, Paraschi, ECR 1991/2/I-4501). Prawo UE w dziedzinie kształtowania warunków nabywania uprawnień w zakresie zabezpieczenia społecznego do tych zagadnień generalnie się nie odnosi. Nie jest natomiast tak, że przedmiotowe regulacje są prawnie indyferentne w zakresie kwalifikowania zagranicznych stanów faktycznych lub zdarzeń mających znaczenie dla nabycia prawa do świadczenia. Na gruncie rozporządzenia 1408/71 oraz 574/72 kwestia równego traktowania okoliczności faktycznych lub zdarzeń była podejmowana w kontekście art. 3 rozporządzenia 1408/71 wyrażającego zasadę równego traktowania, jak i szeregu przepisów szczegółowych, jak np. art. 9a (przedłużenie okresu referencyjnego), art. 10 ust. 2 (wpływ ubezpieczenia na zwrot składek), czy art. 12 ust. 2 (kumulacja świadczeń). Ponieważ w żadnym z wymienionych przepisów zasada równego traktowania okoliczności lub zdarzeń nie została wprost wyrażona, kluczowe znaczenie należy przypisać orzecznictwu TSUE, które zasadę tę wywodziło z wymienionych przepisów.

W wyroku z dnia 25 czerwca 1997 r. (C-131/96, Romero, ECR 1997/6/I-03659) TSUE uznał, że zasada równego traktowania wyrażona w art. 3 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 zakazuje nie tylko bezpośredniej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową osób korzystających z systemu zabezpieczenia społecznego, ale również wszelkich ukrytych form dyskryminacji, które przez zastosowanie innych kryteriów rozróżnienia prowadzą do takiego samego rezultatu. Przykładowo odmowa zrównania służby wojskowej w innym państwie członkowskim ze służbą wojskową w zainteresowanym państwie może prowadzić do przedłużenia prawa do świadczenia dla sierot poza 25 rok życia o okres odpowiadający okresowi służby wojskowej, jeżeli kształcenie osoby zainteresowanej jest przerwane przez taką służbę. Podobnie wypowiadał się TSUE w sprawach dotyczących równego traktowania okresów ubezpieczenia (np. wyrok z dnia 23 listopada 2000 r., C-135/99, Elsen,

ECR 2000/11B/I-10409) odnoszący się do uwzględniania przy ustalaniu prawa do emerytury okresów wychowania dziecka przebytych w drugim państwie członkowskim, tak jakby okresy te zostały przebyte na terytorium pierwszego państwa członkowskiego; podobnie wyrok z dnia 7 lutego 2002 r. (C-28/00, Kauer, ECR 2002/2/I-01343); wskazać również można na wyrok TSUE z dnia 3 marca 2011 r., C-440/09, Tomaszewska (dotyczący równego traktowania zagranicznych okresów ubezpieczenia). Jednomyślnie wypowiadał się również Trybunał co do konieczności uznawania okresów aktywności zawodowej podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu czy osiągnięcia przychodu w innym państwie, jeśli ustawodawstwo innego państwa członkowskiego uzależnia od tego nabycie prawa (por. wyrok z dnia 4 października 1991 r., C-349/87, Paraschi, ECR 1991/8/I-04501; z dnia 20 września 1994, C-12/93, Drake, ECR 1994/9/I-04337; z dnia 20 lutego 1997 r., C-88/95, C-102/02, C-103/02, Martinez Losada i inni, ECR 1997/2/I-00869). Trybunał uznał także, że w sprzeczności z prawem wspólnotowym pozostaje uregulowanie, które dla uznania okresów inwalidztwa za okresy zatrudnienia dla celów obliczania wysokości emerytury, wymaga, aby zainteresowany stał się niezdolny do pracy w okresie zatrudnienia w państwie członkowskim przyznającym takie emerytury (wyrok z dnia 9 grudnia 1993 r., w połączonych sprawach C-45/92 i C-46/92, Lepowe i Scamuffa, ECR 1993/12/I-06497).

W orzecznictwie TSUE przesądzono zatem, na gruncie rozporządzenia 1408/71, że zakaz dyskryminacji pośredniej wymaga zrekonstruowania nakazu równego traktowania stanów faktycznych (por. także: wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., C-373/02, Öztürk, ECR 2004/4A/I-03605). Wynikało to z przyjęcia założenia, że osoba, która podlegała różnym systemom ubezpieczenia społecznego nie może być traktowana gorzej, aniżeli osoba, która podlegała tylko jednemu porządkowi prawnemu (wyrok z 7 marca 1991 r., C-10/90, Masgio, ECR 1991/3/I-0119).

Niewątpliwie w większości ze wskazywanych spraw stan faktyczny był inny. Ustawodawstwo państwa właściwego (przyznającego świadczenie) uzależniało od wystąpienia określonych okoliczności (zatrudnienie, przychód, wykonywanie określonej pracy) nabycie prawa, a zainteresowany spełniał te warunki, ale w związku z ich wystąpieniem pod rządami ustawodawstwa innego państwa członkowskiego. W analizowanej sprawie sytuacja jest odwrotna, bowiem ustawodawstwo polskie wyłącza możliwość nabycia prawa do emerytury w określonych sytuacjach. Nie wpływa to jednak na konieczność zastosowania zasady równości, gdyż w przeciwnym razie

lepiej traktowane byłyby okresy pobierania zasiłku chorobowego zagraniczne (nabycie prawa możliwe) od polskich (nabycie prawa niemożliwe). Na ten aspekt zwrócił uwagę TSUE w wyroku z dnia 28 czerwca 1978 r. (1/78, Kenny, ECR 1978/6/01489), stwierdzając, że ustawodawstwu państwa członkowskiego nie zakazuje się traktowania okoliczności zagranicznych, tak jak krajowych, mimo że stanowią one podstawę do utraty czy zawieszenia świadczenia pieniężnego. Z powyższego wynika, że w świetle dotychczasowego orzecznictwa TSUE okres pobierania zasiłku chorobowego za granicą należałoby traktować podobnie, jak okres zasiłkowy w Polsce.

Wniosek ten znajduje wyraźne potwierdzenie w regulacjach rozporządzenia 883/2004. Zasada równego traktowania okoliczności lub zdarzeń (a szerzej również świadczeń i dochodu) została wyrażona wprost w art. 5 rozporządzenia 883/2004. Już w preambule stwierdza się, że „Trybunał Sprawiedliwości przy kilku okazjach wydał opinię w sprawie możliwości równego traktowania świadczeń, dochodu i okoliczności; zasada ta powinna być ściśle przyjęta i rozwijana, przy jednoczesnym przestrzeganiu istoty i ducha postanowień prawnych”. Natomiast zgodnie z art. 5 rozporządzenia 883/2004 w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego, zaistnieniu pewnych okoliczności lub zdarzeń przypisywane są określone skutki prawne, to państwo członkowskie uwzględnia podobne okoliczności lub zdarzenia zaistniałe w każdym państwie członkowskim tak jak gdyby miały one miejsce na jego własnym terytorium (lit. b). Jednocześnie według jego lit. a, w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego, otrzymywanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego i innych dochodów ma pewne skutki prawne, odpowiednie przepisy tego ustawodawstwa mają zastosowanie także do otrzymywanych świadczeń równoważnych lub nabytych na podstawie prawodawstwa innego państwa członkowskiego lub dochodów osiągniętych w innym państwie członkowskim. W tym kontekście nie powinno być wątpliwości, że skutek prawny przypisywany pobieraniu zasiłku chorobowego, a polegający na swoistym odroczeniu nabycia prawa do świadczenia według art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej powinien następować również w razie pobierania szwedzkiego zasiłku chorobowego, a szerzej każdego zasiłku chorobowego według ustawodawstwa innego państwa członkowskiego. Wykładnia art. 5 rozporządzenia 883/2009, również w świetle orzecznictwa TSUE nie budzi bowiem wątpliwości. Jeżeli przepisy ustawodawstwa właściwego wiążą określony skutek prawny z wystąpieniem określonych okoliczności, zdarzeń, pobieraniem świadczeń czy osiągnięciem

dochodu, to instytucja właściwa powinna przypisać takie skutki również okolicznościom, zdarzeniom, pobieraniu świadczeń czy osiągnięciu dochodu na terytorium innego państwa członkowskiego.

Z tych wszystkich względów podjęto uchwałę jak w sentencji.

=====